

Jernbaneverket

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 OSLO

Henvendelse til:
Tlf.:
Faks:
E-post:

Dato: 30.12.2016
Saksref.: 201610826-2
Deres ref.: 16/2106
Vedlegg:

Postadresse:
Postboks 4350
NO- 2308 Hamar

postmottak@
jernbaneverket.no

Sentralbord:
05280

Org. Nr.:
971 033 533 MVA

Bankgiro:
76940501888

IBAN-NR.
N054769405001888

SWIFT:
DNBANOKK

jernbaneverket.no

Ny forskrift om offentlige arkiv - Høringssvar fra Jernbaneverket

Vedlagt følger notat til høringssvar fra Jernbaneverket.

Med hilsen

Tove Elisabeth Pettersen
Administrasjonsdirektør
Administrasjonsavdelingen

Anne Lise Arnesen
Seksjonssjef
Arkivsenteret

Dokumentet er godkjent elektronisk

Ny forskrift om offentlege arkiv - Høring

1. Innledning og overordnede synspunkter

Jernbaneverket viser til tilsendte skriv om høring fra Kulturdepartementet, samt brev fra Samferdselsdepartementet av 21. oktober 2016.

Jernbaneverket har et sentralt arkiv som er opptatt av effektivisering og fornying av prosesser.

Styrende for Jernbaneverkets høringssvar er et ønske om et regelverk som møter morgendagens utfordringer innen saksbehandling og arkiv og som gir spesielt brukeren et mer entydig svar på gjeldende arkivfaglig regelverk. Det fokuseres derfor på dette i dette høringsinnspillet.

Høringsnotatet besvares utfra forskriftsspegel og høringsforslaget til ny forskrift.

Arkivloven må ses i sammenheng med arkivforskriften, noe vi vet Regjeringen har tatt høyde for i vedtak 231. <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Vedtak/Vedtak/Sak/?p=66725>

Noen mål eller forutsetninger fra høringsnotatet gjenspeiles ikke i forskriftsutkastet. Eksempler:

- Kapittel 1.2 viser til behov for modernisering av språket, mens flere paragrafer er nesten ren kopi av gammel tekst, f.eks. §§ 13-18. Særlig merkbart blir det for § 19 som riktig nok er kortet ned noe, men beholder henvisning til «blankettar som ikkje er utfylte».

2. Drøfting av høringsnotat – Forslag til ny forskrift om offentlege arkiv

§ 1. Arkivansvaret i offentlege organ

Arkivloven har mangler på hvem som kan defineres til å være offentlig organ. Statsforetaksloven ble grunnlagt senere enn arkivloven og man antar at det derfor er mangler i forhold til å få med at for eksempel statsforetak kan defineres til å være underlagt forskrift om offentlig arkiver – les helseforetak mm.

Arkivansvaret synes mer uklart i ny forskrift. Konsekvenser uten klare krav til sentral tjeneste kan forvitte selve fagmiljøet på et generelt nivå og kan bli en sårbarhetsfaktor i organisasjonen. Uten en bestemt ansvarlig kan det bli vanskelig å oppfylle hensikten med loven og faget kan også synes mindre viktig. Uten dedikerte medarbeidere i fagmiljøet er det stor sannsynlighet for at datafangsten av informasjon blir mindre og det kan dermed svekke intensjonen om en gjennomsluttig forvaltning ihht offentlighetslovens bestemmelser. Uten pådriverne kan arkivet som informasjonskilde også svekkes som historiske, forskningsmessige og kulturell verdi. Siden kapitlet om internkontroll ikke sier noe om oppfølging og hvordan driftsansvaret skal ivaretas, synes intensjonen om å ha en faglig god arkivtjeneste å pulverisere.

Sitat; «Arkivansvaret etter arkivlova § 6 inneber plikt til å sørgje for at alle arkivdokument hos verksemda blir forvalta slik at dei er sikra som informasjonskjelder for samtid og ettertid, ..»

Man bruker benevnelsen *arkivdokument*, som hittil er et litt ukjent begrep i forhold til annet relevant regelverk som for eksempel offentlighetsloven og forvaltningsloven. For Jernbaneverket gir ikke dette noen oppklarende mening i forhold til definisjon av hvilke dokumenter som skal arkiveres eller journalføres.

Forslag til nytt avsnitt til slutt i § 1: «Daglig leder av arkivdriften eller annet relevant personell, må ha arkivfaglig, bibliotekfaglig eller annen relevant utdanning eller forplikte seg til å påbegynne slik utdanning innen to år.»

Begrunnelse: Arkivdanning og arkivdrift er et fag med egen utdanning for å sikre forsvarlig drift, slik det er innen bibliotek og regnskap. En lignende bestemmelse som § 2 i forskrift om kvalifikasjonskrav i bibliotekene vil være med å sikre at framtidens arkivdrift foregår moderne, kompetent, forsvarlig og slik virksomheten har behov for.

§ 2. Definisjonar

I § 1, annet avsnitt, bruker man «arkivdokument» som en definisjon. Denne burde i såfall defineres gjennom § 2. Som en vanlig bruker av det daglige arkivet kan man fort forvirres av at forskriften bruker *arkivdokument* ihht arkivforskriften, men *saksdokument* ihht offentlighetsloven. Lover som omhandler saksbehandling og arkivering bør bruke samme uttryksform og være tydelig på hva man legger i begrepene.

Flere begreper brukes uten å defineres eller uten å ha tydelig konsensus i fagmiljøet. Noen endringer og tillegg foreslås under:

- Klassifikasjon: Begrepet er ikke definert i forskriften og ikke allment kjent i arkivdanningsmiljøet. Foreslås erstattet med klassifikasjonssystem og/eller klassifikasjonsprinsipper. Begge må defineres i § 2.
- Arkivdokument: Bør utgå og erstattes av saksdokument, da eventuell forskjell mellom begrepene er mer egnet til å forvirre enn til støtte.
- Saksdokument: Begrepet må defineres likt med offentlighetsloven
- Internkontroll: Begrepet må defineres, og man kan godt benytte noe som allerede finnes og er kjent vedr. internkontroll f.eks. fra relevante ISOer
- Journalføring: Begrepet er utdatert og forvirrende og handler i 2016 om å få knyttet riktige metadata til riktige elementer. Foreslås å utgå.

Ny § 3. Internkontroll for arkiv

Forutsetningen i høringsnotatets punkt 2.2.2, avsnitt 8 «*Arkivansvaret ligg hos det øverste organet*».. Denne føringen angis ikke hva vi kan se i ny forskrift, overordnet ansvar ses ikke som tydelig i ny forskrift. Vi mener dette bør fremgå tydelig på samme måte som før. Det bør ikke være tvil om ansvarsforholdet i arkivfaget.

Når det gjelder innholdet i internkontrollen er ikke dette særlig nytt og vi kan ikke helt se forskjellen fra arkivplan. Det er derimot ingen føringer på hvordan det skal følges opp, selv om det er anført at Riksarkivaren kan gi utfyllende bestemmelser.

Skal sikre etterlevelse av regler også for arkivlokaler, for distribusjon av dokumenter.

Forslag til ny andre setning: «*Internkontrollen skal dokumentere korleis organet iverksette arkivansvaret, og korleis arkivfunksjonen er organisert, samt korleis organet etterlev interne og eksterne krav til arkiv og dokumentasjonsforvaltning.*»

Begrunnelse: Det er flott at arkivplanbegrepet erstattes av et mer kjent internkontrollbegrep. Vi foreslår at bestemmelsen inneholder noe mer og annet enn ren kopi fra den gamle arkivplanbestemmelsen, slik at kravet fylles med det innholdet internkontroll i andre fag består av.

§ 5. Klassifikasjon

Her mangler det nok et formål. For hvis formålet er å skille på det som skal bevares og det som skal kasseres bør den omskrives. Høringsnotatet gjenspeiler noe av dette, men den kommer ikke til uttrykk i selve forskriften.

§ 9. Journalføring

Journalføring er ikke definert i forskriften og man henviser til saksbehandling. Man skiller ikke her på selve arkivforvaltningen og den arkivplikten og arkivdanningen vi skal verne om, som eksempelvis for interne dokumenter. Formuleringen her synes å tjene offentlighetslovens prinsipper om åpen og gjennomsiktig forvaltning, mens formålet med arkivloven og vernereglene kommer litt i skyggen av prinsippene om journalføring.

Forslag: Siste ledd av andre setning endres til «*..., dersom dei er gjenstand for saksbehandling eller har verdi som dokumentasjon*».

Begrunnelse: Det er uheldig å bruke begrepet «journalføring» uten å definere uttrykket i lov eller forskrift. Det er også svært betenkelig at forslaget viderefører den problematiske bestemmelsen om at det er journalføringsplikt kun for saksdokumenter som både er gjenstand for saksbehandling og har verdi som dokumentasjon. Bestemmelsen har gjort det problematisk å sikre arkivering av alle dokumenter som oppfyller kun et av kriteriene, også når dette er nødvendig for å vise et helhetlig hendelses og/eller behandlingsforløp.

§ 10. Opplysninger i journal- og arkivsystem

Paragraf 9 og 10 må ses i sammenheng. Dette synes å være kopiert fra gammel forskrift § 2.7. Formålet med journalføringsdato kommer ikke frem, er med fra papirtiden. Det ser ikke ut til å være en klar føring på kontinuerlig journalføring.

§ 19

Forslag: paragrafen utgår.

Begrunnelse: § 9 ivaretar journalføringsplikten og dermed arkiveringsplikten. Det gjør en bestemmelse om hva som skal holdes utenfor arkivet unødvendig.

§ 22. Lagring av digitalt arkivmateriale utenfor Noreg

Lover og forskrifter i andre land kan endre seg, slik at det hjelper ikke med krav og avtaler vi inngår utenfor nasjonen hvis vi ikke har reell kontroll med den vi inngår avtalen med. Nå er det jo blitt mulig med skylagring i Norge og man kan ha full kontroll med skylagring i Norge, slik at lagring utenfor Norge bør unngås.

Det er også betenkelig å innføre en bestemmelse i forskrift som går på tvers av en bestemmelse i arkivloven § 9 punkt b. Bestemmelsen bør ikke tre i kraft før det er utarbeidet en standard avtale, hvor alle juridiske hensyn er tatt, inkludert bestemmelser i personvernlovgivningen. Dette er et juridisk komplekst område, som man ikke kan forvente at små offentlige virksomheter selv kan skaffe seg kompetanse på.

Forslag: Ny setning nummer 2: «*Lagring utenfor Norge kan ikke skje, dersom lagringsstedet er i land eller områder truet av konflikt, eller dersom landets nasjonale regelverk gir mulighet for at myndighetene kan ta kontroll over arkivmaterialet eller kreve sletting av materialet uten norske myndigheters godkjenning.*

§ 23. Overføring av arkiv mellom organ

Litt begrepsforvirring om statlig organ og offentlig organ. For et statsforetak som er offentlig organ, men ikke i utgangspunktet er underlagt forskriften om offentlig arkiv. Hvis det bestemmes at statsforetak skal være underlagt offentlig arkiv, må jo disse også melde fra til Arkivverket der de overfører arkivmaterialet til et annet organ.

3. Avslutning

Det bes om at innspillene til ny forskrift for offentlig arkiv tas med i videre utredningsarbeid.

